

Sygn. akt I ACa 1040/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grzegorz Krężolek (spr.)

Sędziowie: SSA Beata Kurdziel

SSA Paweł Rygiel

Protokolant: Iwona Mrazek

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2023 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Prokuratora Okręgowego w G.

przeciwko M. N. (1) , Skarbowi Państwa-Prezydentowi Miasta R. i A. P. (1)

o ustalenie

na skutek apelacji pozwanego M. N. (1)

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 16 marca 2021 r. sygn. akt I C 120/20

oddala apelację.

Sygn. akt: I ACa 1040/21

UZASADNIENIE

Uznając za uzasadnione żądania Prokuratora Okręgowego w G. , działającego na podstawie art. 7 i 57 kpc , domagającego się w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu skierowanego przeciwko M. N. (1), (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R. [następnie Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta R.] i A. P. (1) ,

ustalenia, że nieważna jest czynność prawna dokonana przez A. P. (1) w formie aktu notarialnego Rep. (...)nr (...), sporządzonego w dniu 10 marca 2008r. w P. przed notariuszem P. P. (1) w postaci oświadczenia o ustanowieniu na rzecz M. N. (1) hipoteki kaucyjnej do kwoty 140.000 zł na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B., oraz

ustalenia , że nieważna jest czynność prawna dokonana przez A. P. (1) w formie aktu notarialnego Rep. (...) nr (...), sporządzonego w dniu 10 marca 2008r. w P. przed notariuszem P. P. (1) ustanowienia przez nią pełnomocnictwa na rzecz M. N. (1) do sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B.oraz

ustalenia , iż nieważna jest czynność prawna dokonana pomiędzy A. P. (1) reprezentowaną przez pełnomocnika M. N. (1) oraz spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w R., w formie aktu notarialnego Rep. (...) nr (...), sporządzonego w dniu 13 czerwca 2008r. w B. przed notariuszem R. R. ,w postaci umowy sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B.,

Sąd Okręgowy w Kielcach , wyrokiem częściowym z dnia 16 marca 2021r :

- ustalił , że nieważna jest czynność prawna dokonana przez A. P. (1) w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 10 marca 2008 roku przed notariuszem P. P. (1) w Kancelarii Notarialnej w P. za numerem Repertorium (...) Nr (...), oświadczenia o ustanowieniu na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego objętego księgą wieczystą Kw (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B. V Wydział Ksiąg Wieczystych hipoteki kaucyjnej do sumy 140.000 zł na rzecz M. N. (1) [pkt I] oraz ;

że nieważna jest czynność prawna dokonana przez A. P. (1) w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 10 marca 2008 roku przed notariuszem P. P. (1) w Kancelarii Notarialnej w P. za numerem Repertorium (...) Nr (...) w postaci pełnomocnictwa udzielonego M. N. (1) do sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w B., Osiedle (...), objętego księgą wieczystą (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B. V Wydział Ksiąg Wieczystych[pkt II sentencji wyroku].

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia:

Notarialną umową darowizny z dnia 15 maja 2007r. W. i D. małżonkowie K. , darowali swojej córce A. P. (1), będącej z zawodu pedagogiem, własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w B. na Osiedlu (...), składającego się z dwóch pokoi, kuchni, łazienki z w.c. i przedpokoju, o pow. użytkowej 40 m⁽²⁾. Prawo to stanowiło majątek osobisty pozwanej. Darczyńcy po dokonaniu tej czynności nadal korzystali z tego lokalu, który stanowił dorobek ich życia. Prawo do niego uzyskali trzydzieści lat wcześniej.

Dla lokalu będącego przedmiotem opisanej czynności prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w B. księga wieczysta nr (...).

Mąż pozwanej – H. P. (1), z zawodu technolog robót wykończeniowych, od 2005r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie inżynierii i związanego z nią doradztwa technicznego pod nazwą(...), (...) w C..

W 2008r.potrzebował pieniędzy na inwestycje w W.. Małżonkowie nie mogli uzyskać kredytu bankowego wobec trudności finansowych męża i dlatego zaczął poszukiwać możliwości zaciągnięcia pożyczki na podstawie ofert firm komercyjnych składanych za pośrednictwem Internetu.

W ten sposób, w styczniu 2008r. nawiązał kontakt z M. L. (1), prowadzącym firmę (...), który zajmował się pośrednictwem w udzielaniu pożyczek. Prowadził z nim negocjacje na temat warunków takiej umowy w drodze mailowej i telefonicznej. Nigdy nie doszło między nimi do osobistego kontaktu.

Ustalili, że pożyczka będzie zabezpieczona na mieszkaniu A. P. (1), które otrzymała w drodze darowizny od rodziców.

H. P. (1) przesłał L. (1) elektronicznie umowę darowizny mieszkania, odpis z księgi wieczystej nieruchomości, zdjęcia lokalu, dokumenty tożsamości, numer NIP, podając, że przygotowany według stanu na styczeń 2007r operat określający wartość tego lokalu wskazywał , iż wynosi ona 96.000 zł. W toku wymiany korespondencji mailowej M. L. (1) wskazał, że H. P. (1) będzie obciążać uregulowanie kosztów notariusza i 5 % prowizji dla firmy od kwoty uzyskanej pożyczki.

W dniu 12 stycznia 2008r. M. L. (1) przesłał mężowi pozwanej projekt umowy na pośredniczenie w uzyskaniu środków finansowych datowanej na 11 stycznia 2008r., której stronami miała być A. P. (1) jako zleceniodawca i firma (...) w Ł. jako zleceniobiorca reprezentowana przez D. Z..

W umowie wskazano ,że jej przedmiotem jest powierzenie zleceniobiorcy, za ustalonym w § 5 umowy wynagrodzeniem, wykonania czynności pośrednictwa finansowego, mającego na celu uzyskania kredytu lub pożyczki dla A. P. (1) bezpośrednio od zleceniodawcy lub od innych podmiotów.

W § 5 umowy określono, że zleceniobiorca otrzyma od zleceniodawcy wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 5 % netto wartości środków finansowych, powiększonych o należny podatek, uzyskanych przez zleceniodawcę za pośrednictwem zleceniobiorcy lub od podmiotu wskazanego przez zleceniobiorcę.

W mailu z dnia 13 stycznia 2008r. M. L. (1) przedstawił warunki pożyczki: kwota pożyczki do 50 % wartości rynkowej nieruchomości, czas spłaty zgodny z wnioskiem klienta, oprocentowanie 6 % - 10 % w skali miesiąca.

W podczas dalszej korespondencji obydwaj ustalali kolejne , zmieniające się warunki przyszłej umowy, a ich ostateczny kształt L. (1) przesłał mężowi pozwanej w dniu 28 lutego 2008r.

Zgodnie z nimi kwota pożyczki miała wynosić 50.000 zł, okres spłaty 3 miesiące, do oddania po 3 miesiącach było 65.000 zł w formie wykupu weksla mającego zabezpieczać tak ukształtowany kapitał wraz z wynagrodzeniem za korzystanie z niego.

Zabezpieczeniem spłaty wierzytelności wekslowej była hipoteka ustanawiana przez pożyczkodawcę , obciążająca lokal mieszkalny własności A. P. (1) w B..

Hipoteka była hipoteką kaucyjną w wysokości podwójnej wysokości pożyczonej kwoty. Wpłata pożyczonych pieniędzy miała nastąpić po dwóch , trzech dniach od daty ujawnienia wpisu hipoteki w księdze wieczystej , prowadzonej dla lokalu żony H. P. (1).

Ostatecznie M. L. (1) skierował H. P. (1) do firmy (...) prowadzonej przez pozwanego M. N. (1) , z którą mąż pozwanej H. P. (1) kontaktował się telefonicznie i mailowo. Po omówieniu warunków przyszłej umowy i przesłaniu danych osobowych A. P. (1) ustalono, że do jej sfinalizowania dojdzie w Kancelarii Notarialnej w P. notariusza P. P. (1). Termin czynności notarialnych ustalał z notariuszem pozwany M. N. (1), który był klientem jego kancelarii przy zawieraniu innych czynności.

W dniu 9 marca 2008r. M. L. (1) wskazał P. dokładny adres i datę transakcji: 10 marca 2008r., godz. 11.15, oraz podał listę dokumentów, które należy zabrać w celu sporządzenia aktu.

W dniu 10 marca 2008r. małżonkowie po raz pierwszy spotkali osobiście M. N. (1).

W tym dniu A. P. (1) i H. P. (1) jako wystawcy , wystawili trzy weksle płatne za okazaniem o nominałach 65.000 zł, 35.000 zł, 35.000 zł i podpisali porozumienie wekslowe z (...) M. N. (1) w R. jako remitentem , w którym stwierdzono, że remitent wykupił je za łączną kwotę 50.000 zł, a wystawca zobowiązał się do wykupu weksla nr (...) o nominale 65.000 zł w terminie do 10 czerwca 2008r. Co do weksli nr (...) i (...) o nominałach 35.000 zł i 35.000 zł nie został określony termin wykupu. Stwierdzono, że z weksla nr (...) o wartości nominalnej 65.000 zł kwota do zapłaty to 49.998 zł, a kwota dyskonta to 15.002 zł, zaś przedstawienie weksli do zapłaty nastąpi w R..

Strony porozumienia stwierdzały również , że w przypadku terminowego wykupu weksla nr(...), weksel nr (...) o nominale 35.000 zł i weksel nr(...)o nominale 35.000 zł zostaną sprzedane wystawcy weksli za kwotę (...) zł każdy, zaś w przypadku niewykupienia weksla nr (...) w ustalonym terminie, wystawca wykupi weksle nr(...) i (...) w miejscu i terminach wyznaczonych przez remitenta.

W celu zabezpieczenia wykupu wystawionych weksli A. P. (1) ustanawia hipotekę do kwoty najwyższej 140.000 zł na nieruchomości objętej KW nr (...) Sądu Rejonowego w B., stanowiącego lokal mieszkalny nr (...) położony na Osiedlu (...). (...) (...) w B.. Wystawca potwierdził, że w dniu 10 marca 2008r. otrzymał kwotę 3.500 zł, a pozostała kwota wskazana w porozumieniu zostanie wypłacona ściśle wg pisemnej dyspozycji przekazanej remitentowi, w terminie do 3 dni od momentu wpłynięcia do Sądu Rejonowego w B. wniosku o ustanowieniu hipoteki w księdze wieczystej.

A. P. (1) i H. P. (1) podpisali w dniu 10 marca 2008r. dodatkowe oświadczenie, zgodnie z którym warunki wykupu wystawionych przez nich weksli określone w oświadczeniu wekslowym, przedstawione im szczegółowo w dniu dzisiejszym, przed zawarciem aktów notarialnych, są dla nich zrozumiałe i w pełni je akceptują.

W dniu 10 marca 2008r. H. P. (1) i A. P. (1) złożyli dyspozycję wypłaty do zawartego w tymże dniu porozumienia wekslowego, wnosząc o wypłatę kwoty 44.000 zł na wskazane konto bankowe należące do A. P. (1) i o wypłatę kwoty 2.500 zł na konto należące do(...). Kwoty te zostały przelane przez M. N. (1) w dniu 13 marca 2008r. na wskazane konta bankowe (...).

Z dalszej części ustaleń wynika, iż aktem notarialnym z dnia 10 marca 2008r. sporządzonym przed notariuszem P. P. (1) w Kancelarii Notarialnej w P. za numerem Rep. (...) Nr (...), A. P. (1) po przedłożeniu notariuszowi opisanego wyżej porozumienia wekslowego z dnia 10 marca 2008r., ustanowiła celem zabezpieczenia wykupu weksli w podanych w porozumieniu wekslowym terminach, hipotekę kaucyjną do sumy 140.000 zł na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego objętego księgą wieczystą KW (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w B., na rzecz M. N. (1), prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. (1) w R..

Stawający do aktu mąż -H. P. (1)- potwierdził oświadczenie żony, iż wskazane wyżej spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego stanowi jej majątek osobisty i nie zawierali umów majątkowych małżeńskich.

Kolejnym aktem notarialnym z dnia 10 marca 2008r. sporządzonym przed notariuszem P. P. (1) w Kancelarii Notarialnej w P. za numerem Rep. (...) Nr (...), A. P. (1) udzieliła M. N. (1) pełnomocnictwa którym upoważniła go do sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w B. przy Osiedlu (...), objętego księgą wieczystą (...), za cenę nie niższą niż 120.000 zł dowolnym osobom, w tym również samemu pełnomocnikowi, płatną w terminie do 30 dni od dnia podpisania umowy sprzedaży i na pozostałych warunkach określonych według uznania pełnomocnika. Oświadczyła, że jest on umocowany do zawarcia w jej imieniu umowy sprzedaży, pokwitowania ceny sprzedaży, do występowania w jej imieniu przed wszystkimi urzędami, instytucjami, osobami fizycznymi i prawnymi, do poddania się rygorowi egzekucji z tytułu wydania przedmiotowego lokalu oraz do dokonywania wszelkich czynności prawnych i formalnych jakie w zakresie tego pełnomocnictwa okażą się konieczne.

Oświadczyła także, że pełnomocnik umocowany jest do udzielania dalszych pełnomocnictw, a nadto z uwagi na łączący ją z pełnomocnikiem stosunek prawny wynikający z porozumienia wekslowego z dnia 10 marca 2008r., zrzekła się odwołania przedmiotowego pełnomocnictwa przed dniem wykupu wystawionych weksli.

Oświadczyła również, iż pełnomocnik umocowany jest do potrącenia kwoty uzyskanej ze sprzedaży prawa ze swoją wierzytelnością wynikającą z zawartego 10 marca 2008r. porozumienia wekslowego, a udzielone pełnomocnictwo obowiązuje od dnia 11 maja 2008r. A. P. (1) zapewniła także, iż nie dokona zbycia wskazanego wyżej lokalu przed tym terminem.

Pozwany M. N. (1) był obecny przy dokonywaniu tych czynności.

Z kolejnej części ustaleń wynika, iż przesyłkami poleconymi z dnia 20 maja 2008r. skierowanymi do A. P. (1) i H. P. (1), M. N. (1) przypomniał, że dnia 10 czerwca 2008r. przypada termin wykupu weksla nr (...) o nominale 65.000 zł, a jego terminowe niewykupienie będzie skutkowało obowiązkiem wykupu weksli nr (...) i (...) każdy o nominale 35.000 zł. Z kolei niewywiązanie się z zobowiązań spowoduje zbycie nieruchomości lokalowej, w oparciu o udzielone przez A. P. (1) pełnomocnictwo.

Aktem notarialnym z dnia 13 czerwca 2008r. sporządzonym przed notariuszem R. R. w Kancelarii Notarialnej w B. za numerem Rep.(...), M. N. (1) działając w imieniu A. P. (1), na podstawie pełnomocnictwa objętego aktem notarialnym z dnia 10 marca 2008r. Rep.(...), sporządzonym w Kancelarii notariusza P. P. (1) w P., sprzedał spółce (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R., reprezentowanej przez prezesa zarządu J. T., będącego także jednym z dwóch jej wspólników, obok P. K., spółdzielcze własnościowe prawo do przedmiotowego lokalu mieszkalnego objętego księgą wieczystą KW (...) Sądu Rejonowego w B. za cenę w kwocie 120.000 zł.

Tę cenę spółka nabywca zobowiązała się zapłacić sprzedającemu do dnia 10 lipca 2008r., zbywca natomiast zobowiązał się wydać w posiadanie kupującemu przedmiot sprzedaży do dnia 20 czerwca 2008r i co do powyższego obowiązku płatniczego pełnomocnik poddał reprezentowaną A. P. (1) egzekucji z art. 777 § 1 pkt 4 kpc. Strony aktu zapewniły, iż podana cena jest rzeczywistą, odpowiadającą obecnej wartości rynkowej zbywanego prawa.

Dzień wcześniej, w dniu 12 czerwca 2008r., J. T. działając w imieniu i na rzecz spółki (...) w R., zawarł z M. N. (1) przed notariuszem P. P. (1) warunkową umowę sprzedaży, sprzedając M. N. (1) prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości S. za kwotę 120.000 zł – pod warunkiem nieskorzystania przez Agencję (...) z prawa pierwokupu. W dniu 16 lipca 2008r., wobec rezygnacji z prawa pierwokupu przez Agencję, strony zawarły umowę przeniesienia prawa własności tej nieruchomości za wskazaną wyżej kwotę 120.000 zł.

Z ustaleń wynika również, że przesyłkami poleconymi z dnia 18 czerwca 2008r. (...) M. N. (1) w R. wezwał A. P. (1) i H. P. (1) do zapłaty kwoty 65.000 zł wynikającego z wystawionego przez nich weksla o terminie płatności do 10 czerwca 2008r.

Pozwami z dnia 4 lipca 2008r. M. N. (1) wystąpił do Sądu Rejonowego w T. o zapłatę, w postępowaniu nakazowym, przez pozwanych A. P. (1) i H. P. (1) solidarnie kwot: 65.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2008r. do dnia zapłaty, 35.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2008r. do dnia zapłaty i 35.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2008r. do dnia zapłaty, wraz z kosztami procesu, na podstawie weksli własnych wystawionych przez pozwanych w dniu 10 marca 2008r., a niewykupionych przez nich w wymaganych terminach.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 lipca 2008r. sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w T. nakazał pozwanym A. P. (1) i H. P. (1), aby zapłacili solidarnie M. N. (1) kwotę 65.000 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 11,5 % w stosunku rocznym od dnia 11 czerwca 2008r. oraz kwotę 4.430 zł tytułem kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 lipca 2008r. sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w T. nakazał pozwanym A. P. (1) i H. P. (1), aby zapłacili solidarnie M. N. (1) kwotę 35.000 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 11,5 % w stosunku rocznym od dnia 24 czerwca 2008r. oraz kwotę 2.855 zł tytułem kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 31 lipca 2008r. sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w T. nakazał pozwanym A. P. (1) i H. P. (1), aby zapłacili solidarnie M. N. (1) kwotę 35.000 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 11,5 % w stosunku rocznym od dnia 24 czerwca 2008r. oraz kwotę 2.855 zł tytułem kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu.

W dniu 28 lipca 2008r. Centrum (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. w R. dokonała przelewu kwoty 120.000 zł na rachunek bankowy (...) M. N. (1) w R. tytułem zapłaty za zakup lokalu mieszkalnego w B..

Wezwaniem z dnia 30 października 2008r. M. N. (1) wezwał A. i H. P. (1) do zapłaty zobowiązań wynikających z weksli wystawionych w dniu 10 marca 2007r na łączną kwotę 135 000zł. W wezwaniu stwierdził, iż wobec faktu, że weksle nie zostały wykupione w terminie, wierzytelność powiększyła się o odsetki ustawowe w wysokości 20,42 zł za każdy dzień z tytułu weksla opiekującego na kwotę 65.000 zł oraz po 11 zł za każdy dzień z tytułu każdego z

weksli, opiewających na kwoty po 35.000 zł Ponadto P. są zobowiązani do pokrycia kosztów postępowania sądowego w łącznej kwocie 10.140 zł.

Wskazał także , iż ponieważ zachowanie dłużników sugerowało, że nie dokonają oni dobrowolnie spłaty zobowiązań wekslowych, wzywający aktem notarialnym Rep. (...) Nr (...) , dokonał sprzedaży nieruchomości położonej w B., objętej księgą wieczystą KW nr (...), a otrzymaną od nabywcy cenę zaliczył na poczet części zobowiązań z wystawionych weksli, przez co aktualnie A. i H. P. (1) zobowiązani są do zapłaty na rzecz M. N. (1) kwoty 15.000 zł tytułem niespłaconej części należności z weksla płatnego do dnia 11 czerwca 2008r. wraz z odsetkami i kosztami postępowania w kwocie 10.142 zł.

Sąd I instancji ustalił również , że A. P. (1) chciała odzyskać utracone mieszkanie.

W tym celu zawarła w dniu 6 listopada 2008r. w R. ze spółką Centrum (...) w R. umowę przedwstępną sprzedaży tego lokalu za cenę 140.000 zł. Strony tej umowy zobowiązały się zawarcia umowy sprzedaży w formie aktu notarialnego najpóźniej w marcu 2009r. (§ 2). Ustaliły, że cena w kwocie 140.000 zł obejmuje zadatek w kwocie 70.000 zł (z czego kwota 14.000 zł ma zostać przekazana sprzedającemu w terminie do dnia 27 listopada 2008r., natomiast kwota 56.000 zł do dnia 19 grudnia 2008r.), a pozostała suma zostanie zapłacona gotówką w dniu zawierania aktu notarialnego. Uzgodniono także, że sprzedający jest uprawniony do zatrzymania zadatku, jeśli z jakichkolwiek przyczyn kupujący odstąpi od umowy lub w terminie określonym w § 2 nie dojdzie do zawarcia umowy w formie aktu notarialnego.

W dniu 27 listopada 2008r. A. P. (1) przelała na rachunek bankowy spółki kwotę 14.000 zł tytułem zaliczki zgodnej z umową z dnia 6 listopada 2008r. Ostatecznie do nabycia przez nią lokalu mieszkalnego nie doszło Uiszczona przez nią zaliczka w kwocie 14.000 zł nie została jej zwrócona.

W dniu 23 grudnia 2008r. pozwany M. N. (1) wyraził zgodę na wykreślenie umownej hipoteki kaucyjnej do sumy najwyższej 140.000 zł wpisanej na jego rzecz w księdze wieczystej KW nr (...) Sądu Rejonowego w B. dla zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z weksli określonych w porozumieniu wekslowym zawartym w dniu 10 marca 2008r..

Do wykreślenia tego wpisu jednak nie doszło.

W 2009r. M. N. (1) przyłączył się do postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku innych wierzycieli przeciwko małżonkom P. przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. P. M. . W toku prowadzonej egzekucji doszło do licytacji należącej do A. P. (1) nieruchomości w postaci niezabudowanej działki położonej w C. i zgodnie z planem podziału kwoty uzyskanej z egzekucji , M. N. (1) otrzymał kwotę 27.586,45 zł obejmującą należność główną – 15.000 zł, odsetki od 11 czerwca 2008r. do 2 października 2009r. – 2.446,45 zł, koszty procesu (łączna kwota z trzech tytułów) – 10.140 zł.

W 2009r. została orzeczona eksmisja rodziców A. P. (1) z lokalu będącego uprzednio jej własnością na Osiedlu (...) w B.. Wydanie mieszkania właścicielowi - spółce Centrum (...) w R. - nastąpiło 1 lipca 2009r

Rodzice pozwanej po opuszczeniu tego lokalu zamieszkali w mieszkaniu córki, które A. P. (1) posiadała z pierwszego małżeństwa.

W dniu 8 września 2009r. spółka sprzedała w formie wymaganej prawem prawo do tego lokalu A. Z. za cenę 100.000 zł.

Sąd Okręgowy ustalił także , iż Prokuratura Okręgowa w G. nadzorowała wielowątkowe śledztwo przeciwko M. N. (1), J. T., R. R., J. K. i innym podejrzanym o przestępstwa z art. 286 § 1 kk i inne, zakończone skierowaniem w dniu 9 grudnia 2015r. aktu oskarżenia do Sądu Okręgowego w G..

Z opisanego postępowania wyłączono materiały, które stanowiły przedmiot postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G. sygn. akt (...). Postępowanie to było prowadzone przeciwko M. N.

(1), J. K. i innym podejrzanym o przestępstwa z art. 286 § 1 kk i inne. Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015r. sygn. akt (...) Prokuratura Okręgowa w G. umorzyła śledztwo m.in. w sprawie:

- doprowadzenia w dniu 10 marca 2008r. w R. A. i H. małżonków P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie nie mniejszej niż 135.000 zł za pomocą wyzyskania ich niezdolności do należytego pojmowania znaczenia przedsiębranego działania polegającego na wystawieniu weksli własnych oraz udzieleniu pełnomocnictwa do zbycia ich nieruchomości, tj. o czyn z art. 286 § 1 kk – z uwagi na to, że postępowanie nie dostarczyło podstaw do wniesienia aktu oskarżenia;

- przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez notariusza w dniu 10 marca 2008r. w P. na szkodę interesu społecznego i prywatnego A. i H. P. (1), tj. o czyn z art. 231 § 1 kk – z uwagi na przedawnienie karalności;

- podjęcia w dniu 13 czerwca 2008r. w B. działań, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie przestępnego pochodzenia, wykrycie, zajęcie lub orzeczenie przepadku praw majątkowych w kwocie nie mniejszej niż 135.000 zł pochodzących z korzyści związanych z popełnieniem przestępstwa oszustwa w dniu 10 marca 2008r. na szkodę A. i H. małż. P., tj. o czyn z art. 299 § (...) kk – z uwagi na to, że postępowanie nie dostarczyło podstaw do wniesienia aktu oskarżenia;

- przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przez notariusza w dniu 13 czerwca 2008r. w B. na szkodę interesu społecznego i prywatnego A. i H. małż. P., tj. o czyn z art. 231 § 1 kk – z uwagi na to, że postępowanie nie dostarczyło podstaw do wniesienia aktu oskarżenia.

Sąd Rejonowy w G. X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 23 czerwca 2017r. sygn. (...) KRS/(...) postanowił rozwiązać (...)spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w R. bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego na mocy art. 25d ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym i wykreślić ten podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

Wykreślenie nastąpiło w dniu 23 czerwca 2017r. Powyższe postanowienie uprawomocniło się 25 sierpnia 2017r. W dniu 9 lutego 2018r. Prokurator Okręgowy w G. wniósł skargę o wznowienie postępowania w tej sprawie.

Postanowieniem referendarza sądowego z dnia 30 maja 2018r. sygn. (...). KRS (...) skarga o wznowienie została odrzucona. Postępowanie skargowe nie jest zakończone z uwagi na zaskarżanie tego orzeczenia przez Prokuratora Okręgowego w G..

Dlatego ,w części dotyczącej trzeciego z żądań sformułowanych w pozwie , postępowanie pozostaje zawieszona , a wyrok którego dotyczy ocena instancyjna, ma charakter wyroku częściowego obejmując żądania pierwsze i drugie.

Ocenę prawną tych żądań , które uznał za uzasadnione , Sąd Okręgowy oparł na stwierdzeniach i wnioskach , które można podsumować w następujący sposób :

a/ wobec tego , że obydwa żądania ustalenia Prokurator Okręgowy w G. zgłosił, działając na podstawie art. 7 i 57 kpc , nie w interesie i na rzecz innego podmiotu / strony postępowania / ale samodzielnie w interesie publicznym dla ochrony praworządności nie musiał wykazywać w postępowaniu interesu prawnego w takim ustaleniu,

b/ podpisane przez małżonków P. w dniu 10 marca 2008r porozumienie wekslowe jest w istocie umową pożyczki z zastrzeżeniem nadmiernych – lichwiarskich odsetek na korzyść M. N. (1). Umowa na tych warunkach o których stanowiło porozumienie naruszała swobodę kontraktowania na niekorzyść pożyczkobiorców.

Sąd motywując zasadność takiego stanowiska podniósł , że w porozumieniu zastrzeżono, iż niewykupienie weksla nr (...) o nominale 65.000 zł w mało realnym dla nich terminie do 10 czerwca 2008r, skutkowało powstaniem po ich stronie dodatkowego zobowiązania pieniężnego, zapłaty kwoty łącznej 70 000zł poprzez wykup weksli nr (...) i (...). Suma ta bardzo znacznie przekraczała wysokość pożyczonego kapitału , będąc wobec tego niewspółmierną , skoro w zamian za w rzeczywistości kwotę 47 500 złotych pozwany M. N. miał od nich otrzymać 85 000złowych.

Oceniona przez Sąd Okręgowy jako rażąca ta dysproporcja pomiędzy wynikającymi z umowy wzajemnymi świadczeniami stron pozwala, jego zdaniem, na stwierdzenie, że umowa z dnia 10 marca 2008r jest ona sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Za taką kwalifikacją tej czynności przemawia także okoliczność, że pozwana A. P. (1) nie miała świadomości wszystkich następstw podpisywanych oświadczeń, w szczególności tego, że utraci prawo własności mieszkania dorobkowego jej rodziców, którzy nadal w nim zamieszkiwali, i że w konsekwencji tego jej rodzice zostaną przymusowo wyeksmitowani z tego mieszkania.

Tę niewiedzę pożyczkobiorczyni pozwany M. N. (1) wykorzystał w celu uzyskania nienależnego zysku,

c/ umowa ta jest również sprzeczna z prawem, a to przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych.

Zdaniem Sądu I instancji, przyjmując nawet, że udzielona w dniu 10 marca 2008r. na okres do 10 czerwca 2008r. pożyczka wynosiła 50.000 zł, a po trzech miesiącach pożyczkobiorcy mieli zwrócić pozwanemu 65 000złoty, to jej miesięczne oprocentowanie wynosiło 10 % (5.000 zł na miesiąc), rocznie natomiast aż 120 %. W 2008r. odsetki ustawowe wynosiły 11,5 % w stosunku rocznym, natomiast maksymalne oprocentowanie wynosiło 28 % rocznie, skoro wysokość stopy lombardowej Narodowego Banku Polskiego w okresie od 28 lutego 2008r. do 27 marca 2008r. wynosiła 7 %.

Porównanie to usprawiedliwia wniosek zgodnie z którym celem działania pozwanego M. N. (1) było obejście obowiązujących przepisów dotyczących maksymalnych odsetek co skutkuje nieważnością czynności prawnej,

d/ uznanie za nieważną umowy pożyczki determinuje ocenę jednostronnych oświadczeń woli pozwanej A. P. (1) o ustanowieniu hipoteki oraz udzieleniu pełnomocnictwa M. N. (1) jako także nieważnych.

Gdy darowane jej przez rodziców mieszkanie zostało w dniu 13 czerwca 2008r sprzedane przez M. N. (1) za kwotę 120.000 zł spółce (...). w R. to po wydaniu przez Sąd Rejonowy w T. na podstawie weksli nr (...), (...) i (...)nakazów zapłaty opiewających na należność główną w łącznej kwocie 135.000 zł nadal była winna pożyczkodawcy 15.000 zł z odsetkami ustawowymi, wynoszącymi na dzień 2 października 2009r. 2.446,45 zł i kosztami trzech postępowań nakazowych, wynoszącymi razem 10.140 zł.

Co więcej, w postępowaniu egzekucyjnym, do którego M. N. (1) przyłączył się, w celu uzyskania swej należności wynoszącej w sumie 27.586,45 zł (15.000 zł + 2.446,45 zł + 10.140 zł), doszło do zlicytowania nieruchomości pozwanej położonej w C..

Zatem pozwana, straciła nie tylko mieszkanie ale i nieruchomość gruntową, chociaż formalnie pożyczyla tylko 50 000 złotych.

Sąd I instancji podkreślił, iż z jednej strony, biorąc pod uwagę warunki na jakich doszło do czynności prawnej prowadziły one do rażącej dysproporcja pomiędzy wartością określonych w umowie wzajemnych świadczeń stron, na niekorzyść pożyczkobiorczyni.

Jednocześnie działanie pożyczkodawcy M. N. (1) było ukierunkowane na osiągnięcie niewspółmiernie wysokiego w stosunku do własnego świadczenia zysku, a bez postanowień, pod którymi ukryto wysokie koszty udzielenia pożyczki, czynność nie zostałaby przez niego dokonana,

e/ nieważność umowy pożyczki rodzi skutek w postaci nieważności oświadczeń pozwanej A. P. (1) z dnia 10 marca 2008r. o ustanowieniu hipoteki i udzieleniu pełnomocnictwa, skoro w wyniku czynności prawnej od początku nieważnej nie powstała po stronie pozwanego wierzytelność, której zabezpieczeniu miało posłużyć ustanowienie zabezpieczenia rzeczowego na lokalu A. P. (1). Aktu ustanowienia hipoteki nie da się przy tym pogodzić także z

zasadami współzycia społecznego skoro ustanowienie jej na warunkach ustalonych w sprawie wypacza całkowicie istotę tej instytucji,

f/ oświadczenie woli pozwanej o udzieleniu M. N. (1) pełnomocnictwa jest nieważne dlatego, iż nie służyło działaniu w interesie zastępowanej a przeciwnie jedynie zabezpieczeniu ocenionych przez Sąd I instancji jako niegodziwe, interesów pożyczkodawcy, i zaspokojeniu jego wierzytelności umownej wobec zastępowanej.

Nieważność ta wynika również stąd, iż nieważną jest umowa pożyczki dla zabezpieczenia spłaty zobowiązania z której w istocie zostało udzielone.

Cel udzielenia pełnomocnictwa został zniekształcony w sposób, który zasługuje na ujemną ocenę moralną w kontekście zasad współzycia społecznego.

Uzyskane przez M. N. (1) niemal nieograniczone umocowanie do sprzedaży nieruchomości było niekorzystne dla mocodawczyni A. P. (1), gdyż służyło nieuzasadnionemu wzbogaceniu się przez pełnomocnika z rażącym pokrzywdzeniem udzielającej pełnomocnictwa.

Akt jego udzielenia określonego podmiotowi opiera się - jak wskazuje Sąd Okręgowy- opiera się na zaufaniu mocodawcy do pełnomocnika, który ma obowiązek dbać o interesy zastępowanego i powstrzymać się od działań szkodliwych dla niego. Tymczasem pozwany M. N. (1) podjął na jego podstawie najdalej idące działanie, zmierzające do pozbawienia mocodawczyni jej majątku.

A. P. (1) z całą pewnością nie miała zamiaru zbywać mieszkania darowanego jej przez rodziców, o czym dobitnie świadczy jej późniejsze działanie w zamiarze odkupienia mieszkania od jego nabywcy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Centrum (...) w R. za kwotę większą, niż cena uzgodniona w transakcji pomiędzy spółką nabywcą, a reprezentującym pozwaną wówczas M. N. (1),

g/ jako argument dodatkowy, powołany w uzupełnieniu zasadniczego wyводу, za zasadnością przyjętego stanowiska Sąd I instancji powołał się na przepis art. 387⁽¹⁾ kc wprowadzony do porządku prawnego przez art. 1 ustawy z dnia 14 maja 2020r. (Dz.U. poz. 875 ze zm.) zmieniającej kodeks cywilny z dniem 30 maja 2020r., zgodnie z którym nieważna jest umowa, w której osoba fizyczna zobowiązuje się do przeniesienia własności nieruchomości służącej zaspokojeniu jej potrzeb mieszkaniowych w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z tej lub innej umowy niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby, w warunkach powołanych w tej normie. Sąd przy tym wyraźnie zazaczył, iż tę zmianę ustawową - która nie ma w rozstrzyganej sprawie zastosowania, powołuje jedynie pogładowo.

W warunkach wydania wyroku częściowego, Sąd Okręgowy nie zawarł w orzeczeniu rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Apelację od tego orzeczenia złożył pozwany M. N. (1), w jej wniosku domagając się zmiany wyroku Sądu I instancji i oddalenia powództwa oraz przyznania na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Na wypadek nie uwzględnienia środka odwoławczego, postulował nie obciążanie go kosztami procesu i postępowania apelacyjnego.

Środek odwoławczy został oparty na zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie a to:

a/ art. 233 §1kpc poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej oceny zgromadzonych dowodów, w następstwie której dokonał interpretacji wszystkich ustalonych faktów na niekorzyść apelującego, a w szczególności przyjął na jej podstawie, iż A. P. (1) nie miała świadomości treści oraz skutków dokonywanych przez siebie czynności prawnych i to mimo, że dokumenty jakie podpisała potwierdzają, iż taką świadomość miała,

b/ art. 189 kpc , wobec niezasadnego przyjęcia , iż Prokurator Okręgowy w G. legitymował się interesem prawnym w rozumieniu tego przepisu, w żądaniu ustalenia nieważności zarówno oświadczenia powódki o ustanowieniu hipoteki jak i ustanawiającego pełnomocnictwo do działania w jej imieniu i na jej rachunek przez M. N. (1),

c/ art. 365 §1 kpc w zw. 366 kpc , w następstwie czego Sąd Okręgowy ustalił nieważność obu wskazanych wyżej czynności mimo , iż zostały one uznane za wywołujące skutek prawny zarówno w ramach postępowań prowadzonych przez Sąd Rejonowy w T. , który w sprawach oznaczonych sygnaturami (...), (...) i (...) z inicjatywy pozwanego , wydał przeciwko A. P. (1) nakazy zapłaty na podstawie weksli, a orzeczenia te są wobec niej prawomocne , natomiast hipoteka obciążająca lokal mieszkalny w B., została wpisana do prowadzonej dla tego lokalu księgi wieczystej , w ramach postępowania o wpis , którego podstawą było to oświadczenie pożyczkobiorczyni z dnia 10 marca 2008r.,

d/ art. 321 §1 kpc, poprzez to , że Sąd przedmiotem swojej oceny w postępowaniu zakończonym zaskarżonym wyrokiem uczynił ważność porozumienia wekslowego z 10 marca 2008r mimo, iż ocena ta nie była przedmiotem żądania Prokuratora Okręgowego w G.,

- błędu w ustaleniach faktycznych w następstwie :

a/ niepoprawnego przyjęcia , iż A. P. (1) była osobą niedoświadczoną w zakresie obrotu gospodarczego, w tym co do zasad i form finansowania zabezpieczonych pełnomocnictwami do sprzedaży oraz poprzez ustanowienie hipotek na przedmiotach służących takiemu zabezpieczeniu mimo , że co innego wynika z treści jej oświadczenia które w tym zakresie podpisała,

b/ nietrafnego ustalenia , że pozwana nie miała zamiaru zbywania lokali mieszkalnego należącego do jej majątku osobistego mimo , iż musiała się liczyć z tym , że w sytuacji nie wywiązania się ze zobowiązania zawrotu pożyczonego jej przez apelującego kapitału , będzie on zmierzał do takiej formy zaspokojenia swojej wierzytelności ,

c/ wadliwej konstatacji faktycznej, zgodnie z którą udzielenie pełnomocnictwa na rzecz M. N. przez pozwaną pożyczkobiorczynię nie mogło posłużyć zabezpieczeniu roszczenia zwrotnego pożyczkodawcy mimo , taka forma zabezpieczenia jest dopuszczalna zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego / skarżący powołał przy tym wybrane przez siebie judyklaty tego Sądu/ ,

d/ niezasadnego ustalenia , iż A. P. (1) nie miała świadomości wszystkich konsekwencji prawnych złożonych wobec pozwanego oświadczeń, w warunkach gdy wniosek przeciwny wynika z dokumentu który podpisała , a który nie był w zakresie wiarygodności, kwestionowany przez strony sporu ,

e/ bezzasadnego ustalenia , że M. N. i A. P. zawarli pomiędzy sobą umowę pożyczki , a nie byli stronami „porozumienia wekslowego” z dnia 10 marca 2008r/., a przy tym działanie skarżącego było nakierowane na uzyskanie niewspółmiernie wysokiego ilościowo świadczenia , w stosunku do tego , które sam spełnił na jej rzecz a przy braku zapewnienia go sobie przez niego do dokonania czynności ogóle by nie doszło,

- naruszenia prawa materialnego poprzez nieprawidłowe zastosowanie:

1/ art. 58 §3 kc jako konsekwencji uznania , iż gdyby nie w ten sposób ukształtowane świadczenie wzajemne do którego uprawnionym został apelujący umowa nie byłaby zawarta mimo ,iż fakty ustalone w postępowaniu do takiego wniosku nie uprawniały,

2/ art. 58 §1 i 3 w zw z art. 359 §2⁽²⁾ kc w następstwie nie uwzględnienie nią przez Sąd Okręgowy , że umowa pomiędzy stronami - niezależnie od jej identyfikacji w zakresie rodzaju czynności prawnej i tak by została podpisana , a w miejsce wynagrodzenia należnego pożyczkodawcy , nazywanego przez Sąd odsetkami , zastosowanie miałyby norma art. 359 §2⁽²⁾ kc , która wadliwie nie została zastosowana, a umowa w całości- nietrafnie – została uznana za nieważną,

Norma ta została, zdaniem skarżącego, nieprawidłowo zastosowana także poprzez to, iż uznał „porozumienie wekslowe” za umowę pożyczki ,

3/ art. 3 kc w zw. z art. 387⁽¹⁾kc jako konsekwencji powołania się, przez Sąd I instancji , w ramach oceny roszczeń objętych zaskarżonym wyrokiem częściowym , na przepis art. 387^(...) kc mimo , iż nie obowiązywał on w dacie kiedy pozwana ustanawiała hipotekę oraz udzielała pełnomocnictwa M. N. (1) do działania w jej imieniu.

Odpowiadając na apelację Prokurator Okręgowy w G. domagał się jej oddalenia jako pozbawionej uzasadnionych podstaw. W swoim stanowisku polemicznie , a przy tym szczegółowo pod względem redakcyjnym odniósł się do wszystkich zarzutów powołanych w niej przez M. N. (1).

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył

Środek odwoławczy M. N. (1) jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Nie można podzieli żadnego z zarzutów na których opiera się jego konstrukcja.

Rozpoczynając ich ocenę od zarzutów : procesowego w ramach którego neguje sposób dokonania przez Sąd niższej instancji oceny zgromadzonych dowodów oraz ściśle z nim funkcjonalnie powiązanego zarzutu błędu ustaleń faktycznych , przypomnieć należy , że zarzut tego rodzaju jest uzasadniony jedynie wówczas , gdy spełnione zostaną równocześnie dwa warunki.

Strona odwołująca się do niego wykaże , że rzeczywiście sposób postępowania Sądu naruszał indywidualnie oznaczoną normę [normy] formalne. Jednocześnie nieprawidłowości te prowadziły do następstw , które miały istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Nieco inaczej kwestię tę ujmując , zarzut procesowy jest usprawiedliwiony jedynie wówczas, jeżeli zostanie dowiedzione , że gdyby nie potwierdzone błędy proceduralne Sądu niższej instancji , orzeczenie kończące spór stron miałyby inną treść.

/ por. także , wskazany jedynie dla przykładu judykat Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2020r , sygn. III UK 293/19 powołany za zbiorem Lex/

Z kolei skuteczne postanowienie zarzutu naruszenia art. 233 §1 kpc pod postacią przekroczenia granic swobodnej oceny zgromadzonych dowodów, a w konsekwencji funkcjonalnie z nim powiązanego zarzutu nieprawidłowości ustaleń faktycznych / skoro są oparte na tej wadliwej ocenie /, wymaga od strony wykazania na czym , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005, , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również , że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo , że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można , w zakresie ustaleń , wyprowadzić równie logiczne , chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski , to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc , pomimo to , nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty , dopóki przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych , aprobować .

To, w jaki sposób M. N. (1) motywuje obydwie wskazane zarzuty procesowe i faktyczny wyklucza ich podzielenie

W miejsce rzeczowej, opartej na wskazanych wyżej kryteriach , odniesionej do indywidualnie oznaczonych dowodów [i opartych na wnioskach z tej oceny ustaleń , które przez to miałyby być dotknięte wytykanymi błędami faktycznymi] , polemiki ze sposobem postępowania Sądu Okręgowego , skarżący ogranicza się do przeciwstawienia jej własnej ich wersji , jego zdaniem poprawnej.

Nieprawidłowość Sądu - zgodnie z argumentacją apelanta - sprawdza się do tego , że nie przyjął wersji zdarzeń i ich oceny , które skarżący uznaje za odpowiadające rzeczywistemu stanowi rzeczy, opisującemu wzajemne jego relacje z pożyczkobiorcami w dniu składania oświadczeń woli przez A. P. (1) - 10 marca 2008r oraz sam przebieg tych czynności.

Już stwierdzenie takiego sposobu motywowania stawianych zarzutów wystarcza dla odparcia ich obu.

Dlatego jedynie w drodze uwagi uzupełniającej, czynionej na marginesie należy wskazać , iż zawierając umowę pożyczki z pozwanym A. P. (1) miała status konsumenta w rozumieniu art. 22 ¹ kc , w relacji kontraktowej z M. N. (1) jako jednoosobowym przedsiębiorcą, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) w R..

Zatem obowiązkiem pozwanego było udzielenie pożyczkobiorczyni pełnej i jasnej dla niej jako słabszej strony stosunku umownego , informacji o skutkach zawartej umowy , w tym o rodzaju zabezpieczeń , które zostały ustanowione dla zapewnienia wykonania obowiązku zwrotu pożyczonego kapitału oraz wszystkich konsekwencji majątkowych sięgnięcia do nich przez pożyczkodawcę, w sytuacji braku zwrotu pożyczonej kwoty.

Nie może budzić wątpliwości , że warunku tego nie spełnia treść oświadczenia , które tak eksponowane we motywach omawianych zarzutów przez autora apelacji, pozwana podpisała w dniu 10 marca 2008 /por . k. 219 akt /.

Nie można przy tym nie uwzględnić także tego , iż w postępowaniu nie zostało przez M. N. wykazane , że poza tym oświadczeniem zapoznała ją z tymi następstwami albo też w innej formie mogła o nich uzyskać pełną i zrozumiałą dla siebie informację i w oparciu o nią w pełni świadomie wystawiła trzy weksle na kwotę bardzo istotnie wyższą aniżeli świadczenie wzajemne , które na podstawie umowy uzyskała oraz ustanowiła hipotekę kaucyjną na najistotniejszym składniku jej majątku osobistego.

Trzeba także podkreślić , że wówczas nie miała żadnego doświadczenia w podejmowaniu takich czynności z przedsiębiorcą , a jej pedagogiczne wykształcenie samo w sobie nie daje usprawiedliwionej podstawy do wnioskowania przeciwnego.

Nie ma też racji autor apelacji, gdy zarzucanego błędu ustaleniu upatruje w stanowisku Sądu niższej instancji , kwalifikującym czynność zatytułowaną jako „porozumienie wekslowe „/ k. 644-654 akt / jako umowę pożyczki, w ramach której zabezpieczeniem spłaty pożyczonego kapitału były wystawione m. in. przez A. P. weksle oraz czynności prawne ustanowienia hipoteki obciążającej lokal mieszkalny w B. i udzielenia pełnomocnictwa dla pożyczkodawcy do działania imieniem i na rachunek pozwanej.

Kwalifikacja ta jest poprawna, szczególnie , że celem dla którego pozwana podpisała „porozumienie wekslowe „ było właśnie zaciągnięcie pożyczki dla sfinansowania potrzeb kapitałowych mega w ramach prowadzonej przez H. P. naówczas działalności gospodarczej.

Ma też rację Sąd Okręgowy konstatując, że nałożenie na wystawców weksli nr (...), (...) i (...) obowiązku zapłaty sum wekslowych stanowiło ukryte wynagrodzenie dla apelującego za udzielenie pożyczki, a wysokość sum wekslowych w powiązaniu z warunkami na jakich miało dość do ich zaspokojenia przez dłużników wekslowych powodowało oczywistą – rażącą nieekwiwaletność na korzyść pozwanego - przedsiębiorcy wzajemnych świadczeń umownych.

Nie można przy tym, nie zwrócić uwagi, iż późniejsze następstwa majątkowe i finansowe zawarcia umowy na tych warunkach przez A. pajor tylko potwierdziły tę rażącą nieekwiwaletność i brak równowagi kontraktowej stron.

Uznanie, że żaden z dotąd omówionych zarzutów nie jest uzasadniony ma to następstwo, iż ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jako niewadliwe, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Nie ma racji skarżący także powołując pozostałe zarzuty natury procesowej.

Nietrafnie M. N. (1) zarzuca naruszenie przez Sąd I instancji art. 189 kpc poprzez uznanie zasadności obu zadań ustalających mimo, iż Prokurator Okręgowy w G. nie wykazał interesu prawnego w ustaleniu nieważności zarówno ustanowienia w dniu 10 marca 2008r hipoteki kaucyjnej do kwoty 140 000zł obciążającej lokal mieszkalny położony w B. na osiedlu (...) (...) jak i czynności prawnej z tego samego dnia, ustanowienia pełnomocnictwa dla M. N. (1).

Sąd I instancji nie popełnił błędu naruszenia tej normy dlatego że ocena interesu tego rodzaju po stronie Prokuratora była w rozpoznawanej sprawie wyłączona.

Wytaczając powództwo, Prokurator Okręgowy w G. działał na podstawie art. 7 oraz 56 kpc, odwołując się do potrzeby ochrony praworządności i nie działając na rzecz żądanej ze stron procesu pozwół wszystkie strony czynności ustalenia nieważności których domagał się.

Wobec tego nie miał obowiązku wykazywania interesu prawnego w żądaniu ustalenia.

Stanowisko takie wynika z utrwalonego poglądu orzeczniczego Sadu Najwyższego, który Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym apelację pozwanego podziela.

/ por w tej materii powołane jedynie dla przykładu judykaty SN z 3 grudnia 2014, sygn. IV CSK 365/14 i z 26 kwietnia 2019, sygn. V CSK 90/18 - obydwa wskazane za zbiorem Legalis /.

Nie ma racji skarżący także formułując zarzut naruszenia art. 321 §1 kpc poprzez, jak wskazuje objęcie oceną przez Sąd I instancji ważności „ porozumienia wekslowego ” z dnia 10 marca 2008r mimo, iż że nie było objęte żądaniem pozwu.

Przypomnieć na wstępie należy, że Sąd w ramach sporu poddanego pod osąd zobligowany jest z urzędu badać ważność czynności prawnej, w każdym stanie sprawy.

W tych warunkach zobowiązany był weryfikować z tego punktu widzenia także jako przesłanki rozstrzygnięcia o nieważności aktu ustanowienia hipoteki oraz udzielenia pełnomocnictwa także ważność umowy pożyczki, zabezpieczeniu wierzytelności z której miało posłużyć także „ porozumienie wekslowe „ stanowiące jej element, a którego zawarcie legło u podstaw zarówno ustanowienia hipoteki kaucyjnej i udzielenia pełnomocnictwa skarżącemu przez pożyczkobiorczynię.

Stąd przeprowadzając taką ocenę Sąd Okręgowy, wbrew zarzutowi nie naruszył hipotezy tego przepisu.

Odeprzeć także należy ten zarzut procesowy M. N. (1) w ramach którego podnosi on naruszenie przez zaskarżone orzeczenie art. 365 §1 i 366 kpc, odwołując się do faktu wydania przez Sąd Rejonowy trzech nakazów zapłaty wobec m. in. A. P. (1) oraz wpisu hipoteki kaucyjnej do kwoty 140 000 złotych do księgi wieczystej prowadzonej dla lokalu mieszkalnego w B. i okoliczności iż są one w stosunku do pozwanej prawomocne.

Nie ma racji skarżący gdy twierdzi , iż podejmując ocenę „ porozumienia wekslowego” z punktu widzenia art. 58 §1 i §2 kc ., Sąd I instancji normy te naruszył dlatego , iż orzeczenia do których odwołuje się mają charakter wiążącego prejudykatu, który taką ocenę , w obecnie prowadzonym postępowaniu wyłącza.

Moc widzącą z perspektywy kolejnych postępowań sądowych uzyskują jedynie takie ustalenia, które dotyczą tego o czym orzeczono , w postępowaniu prawomocnie zakończonym, w związku z podstawą [ówczesnego] sporu . Moc wiążąca orzeczenia nie rozciąga się na kwestie , które nie wynikają z sentencji wydanego uprzednio orzeczenia mającego walor prawomocności.

Wydając nakazy zapłaty Sąd Rejonowy w T. orzekł jedynie o obowiązku zapłaty z weksli i nie przesądził wiążąco o ważności „ porozumienia wekslowego „

W konsekwencji zagadnienie to mogło być badane w rozstrzyganej sprawie a podjęcie oceny jego ważności przez Sąd Okręgowy w Kielcach nie stanowiło naruszenia art. 365 §1 i 366 kpc , jak nietrafnie zarzuca apelujący.

/ por. także w tej materii, wskazany jedynie ilustracyjnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016, sygn. III CNP 29/15 , powołany za zbiorem Lex /

Ocena , którą przeprowadził Sąd Okręgowy w rozstrzyganej sprawie nie była wyłączona także - jak w sposób nieuzasadniony podnosi w ramach omawianego zarzutu M. N. (1) - dlatego , że wpis hipoteki kaucyjnej w dziale IV księgi wieczystej (...), prowadzonej dla lokalu ówczesznie pozwanej uzyskał wcześniej walor prawomocności.

Jak trafnie zauważa Prokurator Okręgowy w G. w odpowiedzi na apelację , płaszczyzny prawne postępowań o wpis do księgi wieczystej oraz o ustalenie nieważności czynności prawnej , która jest podstawą wpisu są wzajemnie rozłączne, a pomiędzy nimi brak jest tożsamości zarówno podstawy faktycznej jak i prawnej.

Zatem pomimo prawomocnego wpisu uprawnionym jest - w warunkach braku naruszenia art. 365 §1 i 366 kpc - badanie w innym postępowaniu sądowym tego, czy czynność taka jest ważna z punktu widzenia art. 58 §1 i 2 kc.

W odwołaniu się przez Sad Odwoławczy do uznanych za własne ustaleń faktycznych nie można ocenić jako trafnego zadanego z podniesionych przez pożyczkodawcę zarzutów materialnych.

Nieuzasadniony jest zarzut naruszenia art. 3 kc w zw z art. 387⁽¹⁾kc.

Uzasadniając go skarżący nie dostrzegł , iż Sąd I instancji nie mógł naruszyć tego przepisu w sposób opisany przez autora apelacji dlatego , że norma art. 387¹ kc – nie była przez Sąd Okręgowy zastosowana dla oceny żądań zgłoszonych w pozwie w punktach I i II.

Wynika to wprost z pisemnych motywów orzeczenia poddanego kontroli instancyjnej w których wyraźnie zostało wskazane , iż treść tego przepisu z uwagi na datę dokonywania obu zakwestionowanych czynności prawnych , nie mogła mieć zastosowania , a fakt jego obecnego obowiązywania oraz treść jest powoływana jedynie w calach poglądowych dla unaocznienia , że ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie go do porządku prawnego, w reakcji na sytuacje podobne do tej , która jest podstawą faktyczną rozstrzyganego sporu.

Oceniając jako nieważne obie czynności ; ustanowienia hipoteki oraz udzielenia przez A. P. (1) M. N. (1) pełnomocnictwa , Sąd I instancji nie popełnił także błędu zastosowania pozostałych wskazywanych przez skarżącego, w ramach zarzutów materialnych , norm kodeksu cywilnego.

Nie powtarzając po raz kolejny faktów ustalonych w postępowaniu, dotyczących okoliczności zawarcia umowy pożyczki z dnia 10 marca 2008r, której elementem było „ porozumienia wekslowe” oraz jej warunków, zwrócić jedynie należy uwagę , że na jej podstawie małżonkowie P. jako pożyczkodawcy otrzymując od M. N. (1) kwotę 50 000zł w krótkim czasie – trzech miesięcy – do 10 czerwca 2008r., mieli świadczyć na jego rzecz aż 65 000zł - wykupując weksel

nr (...), a na wypadek nie uczynienia tego w tym terminie, obciążał ich dalszy obowiązek zapłaty / poprzez wykupienie weksli nr (...) i (...) na warunkach określonych jednostronnie przez remitenta - pożyczkodawcę / kolejnej sumy łącznej 70 000 złotych.

Dlatego, wbrew argumentacji apelanta zawartej w motywach zarzutów materialnych, ma rację Sąd I instancji oceniając, że to „ porozumienie wekslowe „ służyło wyłącznie zapewnieniu, a równocześnie ukryciu rzeczywistej skali, w sposób rażący niewspółmiernego wobec wysokości świadczenia uzyskanego m.in. A. P. (1) - mającej status konsumenta - wynagrodzenia na swoją rzecz przez drugą stronę umowy- przedsiębiorcę M. N. (1).

Zasadnie Sąd Okręgowy porównuje wysokość tego wynagrodzenia[w formie zastrzeżenia odsetek od kapitału], które wynosiło w skali roku aż 120 % do tego, że w dacie zawierania umowy dopuszczalne maksymalne oprocentowanie kapitału nie mogło być wyższe aniżeli 28 % w skali roku, a stopa odsetek ustawowych wyniosła 11,5 % w stosunku rocznym.

To porównanie w sposób usprawiedliwiony prowadziło Sąd do wniosku, iż zastrzeżone na korzyść M. N. (1) odsetki miały lichwiarski charakter.

Ocena zgodności czynności prawnej z punktu widzenia jej ważności przez pryzmat zarówno normy art. 58 §1 jak i §2 kc jest przeprowadzana na dzień jej dokonania /10 marca 2008r./ stąd z tego punktu widzenia nie ma dla niej znaczenia to, jakie faktyczne konsekwencje finansowe i majątkowe przyniosła dla A. P. (1) realizacja zawartej umowy, tym nie mniej już w tej doniosłej dla oceny dacie umowa, a także ustanowienie hipoteki oraz czynność udzielenia pełnomocnictwa były niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Nie odwołując się szerzej albowiem jest to dla apelacyjnej oceny zarzutów skarżącego zbędne, do bogatego dorobku orzecznictwa i literatury dotyczącego wykładni tej klauzuli generalnej oraz zakresu jej zastosowania wystarczy powiedzieć, iż odwołuje się ona do powszechnie uznawanych i akceptowanych w danym społeczeństwie wartości, wyznaczających zasady przyzwoitego, uczciwego zachowania, obejmujące zarówno normy moralne, jak i obyczajowe.

Katalog tych wartości ma charakter otwarty, a w jego granicach niewątpliwie znajduje się powinność zawierania umów, których postanowienia odpowiadają regułom uczciwego obrotu oraz lojalnego postępowania wobec kontrahenta z poszanowaniem jego usprawiedliwionego interesu majątkowego, zasługującego na ochronę prawną

Reguły te narusza takie zachowanie nielojalnego kontraktującego, które prowadzi do takiego wzajemnego ukształtowania wzajemnych praw i obowiązków w sposób wyraźnie krzywdzący dla drugiej strony przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez naruszydiciela wskazanych reguł, swojej silniejszej pozycji, przy znacznej intensywności pokrzywdzenia partnera czynności.

/ por. także w tej materii, wskazane jedynie przykładowo orzeczenia: Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2016, sygn. IV CSK 372/15 oraz SA w Katowicach z 21 kwietnia 2016r, sygn. V Ca 814/14, obydwie powołane za zbiorem Legalis/.

Okoliczności ustalone w postępowaniu, wbrew argumentacji skarżącego, dostatecznie potwierdzają to, iż zawierając umowę pożyczki z małżonkami P. M. N. (1) jednostronnie kształtując jej postanowienia doprowadził do tego, że umowa jest w całości nieważna jako niezgodna właśnie z tymi zasadami.

Niezasadnie apelujący podnosząc zarzut naruszenia art. 58 §3 kc poprzez jego niezastosowanie uważa, iż nie ma podstaw do ustalenia nieważności umowy, którą konsekwentnie utożsamia nie z pożyczką ale „ porozumieniem wekslowym „. Twierdzi przy tym, że postanowienie zastrzegające wynagrodzenie za udzielony kapitał powinny ewentualnie zastąpić reguły ustawowe określające wysokość odsetek maksymalnych / art. 359 §2² kc /.

Pomijając już nawet, że norma ta weszła do porządku prawnego począwszy od 1 stycznia 2016r., należy podzielić stanowisko Sądu I instancji zgodnie z którym nie zastrzeżenie w taki sposób, jak uczyniono to w umowie stron wynagrodzenia dla pożyczkodawcy spowodowałoby, iż umowa w ogóle nie byłaby zawarta.

Tak ukształtowane wynagrodzenie było warunkiem , który powodował , iż M. N. (1) był w ogóle zainteresowany pożyczaniem kapitału małżonkom P..

Świadczą o tym ustalone w postępowaniu warunki kontraktowania jakie podawał pośredniczący w zawieraniu umowy M. L. (1), w rozmowach prowadzonych z H. P. (1) , poprzedzających zawrocenie umowy z 10 marca 2008r. , na każdym ich etapie .

Przy kolejnych wersjach warunków umownych pośrednik jednoznacznie wskazywał na skalę oprocentowania kapitału / 10 % w skali miesiąca oraz udzielenie zabezpieczeń w postaci weksli oraz wpisu hipotek kaucyjnej w kwocie bardzo istotnie wyższej od pożyczanej potencjalnie sumy.

Potwierdza to tylko zasadność wniosku Sądu I instancji o tym , iż bez tych reguł określenia wynagrodzenia dla pożyczkodawcy umowa nie byłaby zawarta.

Uznanie za nieważną z przedstawionej wyżej przyczyny umowy pożyczki bezpośrednio wpływa także na ocenę jako naruszających zasady współżycia społecznego czynności prawnej ustanowienia przez A. P. (1) hipoteki kaucyjnej na nieruchomości lokalowej w B. oraz udzielenia pełnomocnictwa dla M. N. (1).

Hipoteka mająca na celu zabezpieczenie wierzytelności skarżącego z tytułu w sposób oczywisty nie zasługującego na ochronę prawną interesu majątkowego M. N. (1) w postaci wynagrodzenia za udzielenie kapitału o lichwiarskim charakterze , jak trafnie ocenia to Sąd Okręgowy wypacza cel tej instytucji prawnej , szczególnie gdy zważyć , iż jej oznaczona kwota najwyższa [140 000 zł] zupełnie rozmiąca się z rozmiarem kwoty kapitału , który uzyskali pożyczkobiorcy. Już tylko dodatkowo należy również dostrzec , iż ustanowione zabezpieczenie rzeczowe , na najbardziej istotnym z punktu widzenia podstawowych potrzeb życiowych A. P. (1) jej składniku majątkowym dotyczyło wierzytelności , która wynikała z nieważnej czynności prawnej.

Zasadnie również Sąd Okręgowy biorąc pod rozwagę jego treść określającą zakres umocowania udzielonego przez pozwaną M. N. (1) – jako niezgodną z zasadami współżycia społecznego czynność ustanowienia przez nią pełnomocnictwa z dnia 10 marca 2008r.

Cel tej instytucji został jego treścią zniekształcony przez to , że praktycznie nieograniczone w odniesieniu do kompetencji reprezentanta , uprawniało apelującego do sprzedaży w imieniu właścicielki jej mieszkania , służąc nie jej ale zabezpieczeniu nie zasługującego na aprobatę także moralną , interesu majątkowego M. N..

Pełnomocnictwo ma być narzędziem służącym ochronie interesów reprezentowanego i opierając się na zaufaniu zastępowanego wobec reprezentanta nie może być tak ukształtowane treściowo aby tej zasadniczego celu nie móc realizować a tym bardziej prowadzić do skutków z nim , w sposób oczywisty, przeciwnych. Treść pełnomocnictwa udzielonego przez pożyczkobiorczynię skarżącemu dla takich właśnie następstw jest podstawą. Już tylko dodatkowo należy dostrzec , że dalszy sposób postępowania pozwanego przy wykorzystaniu tego aktu umocowania jedynie taką ocenę potwierdziło.

Z podanych przyczyn , w uznaniu że żaden z podniesionych w apelacji zarzutów nie jest usprawiedliwiony , opartą na nich apelację Sąd II instancji oddalił , na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 58 §1 i 2 kc.